

בטחון שבועי

אור חדש על מתיקות דרך "ויגבה לבו בדרכי השם" במשנת נובהרדוק.
מהגה"צ רבי יהודה מאנדל שליט"א מעי"ת לייקווד יצ"ו

לרפואת הרב שמואל שמעון
בן בריינדל רייזל שיח"י
בתוך שאר חולי ישראל

וארא שנה ב' גליון 6

לע"נ מרת חוה בת ר' פינחס ע"ה ולזכות ר' מ.ב.א. שיח"י

עולם חדש יכול להתגלות לפניך

הלימוד מהפרשיות – נסים בימינו

הקדמה: להלן קטע מדברי הספר היקר יוסף אומץ – מהרב יוסף יוזפא נוירלינג מפראנקפורט – בן דורו של השל"ה הק' שגם כיבדו מאוד. ועל"ב"ח, אבן העזר סי' קנ"ה סוף אות ז' וז"ל: וכן העליתי בתשובה שכתבתי בשנת הש"צ לבני הישיבה דק"ק פרנקפורט ע"י הרב הגדול הישיש בתוכם כמוהר"ר יוזפא במהר"ר נוירלינג ז"ל. בסוף ספרו יש פרק על בטחון. נשגב את דבריו הקדושים עד שנרגיש שאנחנו המשך של הדור שיוצא ממצרים, ועדיין השי"ת מתנהג עמנו – הן בכלל, והן כל יחיד ויחיד, מעל הטבע. ובגליוני השגחה פרטית יש הרבה סיפורי נסים בני ימינו.

וזה לשונו הטהור: **"ואשכילך ואורך – בדרך זו תלך** כדי שיפנה לך לעומק **הבטחון העקרי שהאמונה תלויה בו**. ראשונה יבטח לבך בד' אלקיך כו' לפכח דאגותיך בענייני העוה"ז כו' ממון כו' ייסורים כו' אשתך ובניך כו' **כי ביד השם ברוך הוא הכח והגבורה** לשנות הדבר ההוא כו' **ברגע**. כי ישועת ד' כהרף עין. ואם יבטח לבך בזה וכו' יהי **לבך שמח** כו'. והבטחון בזה לא יהיה רק מצד החיוב בלבד, רק **לבך יאמין באמת שהקב"ה ימהר ויחיש להפיג דאגותיך כי באמת ואמונה אנחנו עם ה', אנו מונהגים מאתו ית' בדרך זה העומד לנס עמים מימות אבותינו ועד עתה**. ואל ישיאך לבך כו' שאין אנחנו בדורותינו אלה ראויים לכך כו' איש ההמוני וכו' מצד מעשיך הרעים, וכי עביד רחמנא ניסא לשקרי, אל תשמע אליו, **שהרי עד היום הזה בעינינו ראינו ובאזנינו שמענו כי יש קל חי בקרבינו, העושה לנו נסים ופלא בכל עת ושעה, ואל כחטאינו עושה לנו**. וכו' **ואז ישמח לבך באמת בבטחונך על השם ותחשוב שיעשה לך כמו שעשה והרבה להיטיב בזמנינו זה לחוטאים כמותך, שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך כמה וכמה נסים כו' בדורותינו, גם לנו בזמן הזה ידועים לנו כמה וכמה וכו' ואף אם ח"ו הצרה קרובה מאד, אעפ"כ לא תסיר בטחונך מה' כמשאחז"ל אפילו חרב חדה וכו'. עד כאן דבריו הנפלאים.**

וארא [אל האבות]
בקל שקי ושמי ד'
לא נודעתי להם.
ע"י בראשונים
(אב"ע, רמב"ן,
וספורנו) שהנסים
שהשי"ת עשה
לאבות הקדושים
היו בד"כ במסגרת
הטבע, רק עם
השגחה מיוחדת
מאוד. ההנהגה
שהשי"ת עכשיו
רוצה להתחיל עם
כלל ישראל היא
למעלה מן הטבע
לגמרי. הענין
שבפרשיות אלו הוא
לחזק אותנו לגדול
באמונה ובטחון.
כל אחד יכול להזכר
מנסים שהשי"ת
עשה לו במשך ימי
חייו, ובכל זאת יש
מצבים שאנו
מרגישים בהם
תקועים, זהו – זה
המצב שלי, וכנראה
זה לעולם לא
ישתנה. ומוטל עלינו
במצבים אלו שני
חיובים. הראשון
לדעת שהכל
מהשם ית' לטובה
באופן המוצלח

ביותר ובאהבה גמורה
ורחמים גדולים.
איזהו עשיר השמח
בחלקו, כי הוא חי את
האני מאמין הראשון:
שהבוי"ת בורא ומנהיג
לכל הברואים והוא
לבדו **עשה ועושה**
ויעשה לכל
המעשים.

כל מה שקורה אתך
הוא מהשם לטובתך
הנצחית. כולל
תכונותיך ומצבך
הרוחני והגשמי,
כוחות נפשך ודרגתך
ברוחניות, וכולל
האנשים שאתה מוקף
בהם, כולל משפחה,
שכנים, חברים
וידידים, מוסדות,
ואפילו הטעויות
שעשית בחייך, הכל
מאבינו האוהב
שבשמים כל פרט קטן
בחיים שאדם מקבל
בשמחה, הוא מקיים
בזה את המצוה
הגדולה של בטחון.
החובה שניה המוטלת
עלינו, וזה אנו יכולים
ללמוד מהפרשה, הוא
הקווי למצב אחר
לגמרי. וזה הולך ביחד
עם השמח בחלקו מצד
אחד אני יודע שהמצב,

הנוכחי הוא לטובתי, מצד שני כיון שאני יודע שהכל ממלך העולם - ידיד נפש אב הרחמן, אני גם יודע שהמלך יכול בקלות לשנות את המצב ע"י התפילות והקיווי. וכמו שנאמר גול על ד' דרכך ובטח עליו והוא יעשה. (תהלים ל"ז ה').

העולם החדש שכבר נגלה לפנינו.

אם היו אומרים לך לפני 200 שנה שיתכן שאנשים יהיו באויר מעל האוקיינוס, וישבו במנוחת הנפש וילמדו, היית חושב שזה משהו לא הגיוני לחלוטין. או אם היו מביאים לך כרטיס זכרון קטן ואומרים שכלול בו כל הש"ס ועוד אלפי פריטים וספרים ותמונות, הכל בגודל של פחות מסנטימטר! היית בודאי חושב שזה לא יתכן כלל. ואילו בפועל הקב"ה גילה לנו שהכל אפשרי.

מזה נלמד שבכל מצב שרק נוכל להיות בו, השי"ת יש לו תמיד פתרונות אף מה שאין אנו יכולים לחלום. ואין יאוש בשום מצב בעולם כלל – אני השם!!!

מעכשיו יהיה לך יותר קל להאמין בשידוך מוצלח, פרנסה ברווח, בריאות איתנה, שלום בית, וגדלות בתורה ובריאת שמים.

גאווה כשירה

ראה נתתיך א-לקים לפרעה

בפירוש הגרש"ר הירש, כ' שבאמת הקב"ה עשה - שמשה רבינו בעיניים של פרעה, היה נראה כאלהות. ולא היינו מופתעים אילו לאחר כל הנסים שחולל משה, כרע פרעה והשתחוה לפניו! עכ"ד. גם בפרשת שמות מצאנו מי שמך לאיש שר ושופט עלינו, ורואים שלמשה היתה הופעה מאוד מרשימה, מכובדת ומלכותית.

ואיך זה הולך ביחד עם והאיש משה עניו מאוד מכל האדם. אבל בחובת הלבבות שער הכניעה ריש פרק ב' מבואר שהכניעה האמיתית היא רק "אשר תהיה לאחר רוממות הנפש". וזהו מה שנקרא "בטחון עצמי", או "הערכה עצמית" בריאה. וזה חשוב מאוד ובפרט בדורינו, ואי אפשר ללמוד ע"ז מספיק מוסר (ראה מסגרת). אנחנו מומחים להשפיל את עצמינו ולחשוב כמה אנחנו לא בסדר.

החובה שלנו לשנן את מעלותינו ולרשום אותם ושיהיו במחשבותינו תמיד. כדי שנוכל להגיע להוציא מכח אל הפועל את ייעודינו הנפלא!

כמה שע"ז אנחנו נגדל, כבר נבין שבאמת כל מעלותינו הם מהשם, ועי"ז נגיע לענוה אמיתית, אבל דבר ראשון לדעת גדלותינו!

ועשית כחכמתך וכו', כי איש חכם אתה – דוגמא לחינוך הילדים.

לפני שדוד המלך נפטר הוא מדגיש פעמיים לשלמה שהוא חכם. כמו שחשוב לאדם לדעת את המעלות שלו, כן הוא חייב לשבח ולומר לאחרים את המעלות שלהם, ובמיוחד בחינוך הילדים. יש המון ספרים על חינוך, אבל בתוה"ק יש את התשובות הכי משובחות!

הנה לנו דוגמא מאלפת האיך אב מדבר לבנו!

כשאדם שומע כסדר שהוא חכם, שהוא איש טוב, שהוא מתמיד, יעבור תקופה וזהו בדיוק מה שהוא יהיה. אבל אם הוא ישמע כל הזמן כמה הוא אינו בסדר ואינו חכם וכו', אז הוא יכול רק לרדת מטה מטה ח"ו.

התורה רוצה שכל אחד יראה את עצמו באור חיובי. כשהוא מרגיש שהוא צדיק, בעל מדות ומתמיד, הוא קרוב מאוד להיות כך.

סיפור: היה בחור שמשום מה היה בטוח שהוא בעל כשרון גדול, והיה מסתובב בלייקווד ומדבר בלימוד עם כל ראשי הישיבות אע"פ שהוא לא דיבר לענין. כעבור

בשבילי נברא העולם

תנן בסנהדרין (לז.). ומ"ה הקב"ה טבע כל אדם כחותמו של אדם הראשון ואין אחד מהם דומה לחבירו. לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר

בשבילי נברא העולם.

האם ניסית פעם לקיים חובה זו של המשנה? לשבת חצי שעה או אפילו עשר דקות ולשנן לעצמך פעם אחר פעם **בשבילי נברא העולם???** אתה יודע איזה מהפכה זה יעשה לך?

אבי מורי ז"ל היה אומר שהוא מרגיש בן יחיד אצל הקב"ה! הקב"ה צריך דוקא אותך במקום ובמצב שלך להשלים את עולמו!! [וכל זה כמובן שתזכור שהעולם נברא גם בשביל השני!]

ובודאי שהקב"ה ברא אותך עם תכונות נפלאות לקיים תפקידך החשוב כל כך – **שכל העולם הוא באמת בשבילך!**

ולכן אתה צריך אפילו לשקר לעצמך ולומר את כל מעלותיך אפילו אם הם רק ספק ספיקא קיימים – כי זה האמת! כל אחד הוא גדול מאוד ובכוחו להצדיק בריאת כל העולם!

תקופה הוא התחיל להתחדד, ולדעת יותר ויותר עד שנהיה תלמיד חכם! אפילו דמיונות של מעלות מביאים תועלת מרובה!

איך תזמין את הטוב לחיך

למען תדע כי אני ד' בקרב הארץ

כתב רבינו בחיי, שליט ומשיגה בקרב הארץ להשחית את המורדים ולהציל את הבוטחים. פרעה רצה לחשוב שהקב"ה לא משגיח בתחתונים (ח"ו) ושיכול לעשות כרצונו. השי"ת הראה לו ע"י עשר מכות שיש כאן בעל הבית. מכאן למדנו שכמה שאדם יכיר מעצמו יותר בהשגחת השם בחייו, כך לא יצטרך לתזכורות ללמדו. בעל הבטחון זהו אדם שהוא מוצף עם זכרונות מתוקים של חוויות של השגחה פרטית בחייו. הוא זוכר ורושם את כל הנסים הפרטיים שהשי"ת עשה בשבילו, (הזכרנו שבנובהרדוק אמרו שלכל אחד וא' צריך שיהיה פנקס, ונשתמש בו להזכיר את כל הדברים הטובים שבחינו, וגם את כל מעלותינו וכו"ל). הזכרונות האלה בונים לו מחשבות חיוביות גם לגבי העתיד, ומחזקים אותו לבטוח בהשם לעתיד מוצלח.

מחשבותיך קובעות את העתיד שלך

על ידי שאתה ממלא את מחשבותיך בדברים חיובים ושמחים, אתה מזמין עוד הטבה לחיך. יש אמרה חסידית ידועה, "טראכט גוט – וועט זיין גוט", תחשוב טוב – יהיה טוב. ויש אומרים שזה מרומז בפסוק ואתה אמרת היטיב – אם אתה תראה ותאמר על הכל שהוא טוב, אז – איטיב עמך! (בשם הצמח צדיק מליובאביץ, והרמז מהרה"ק ר' יחזקאל מקוזמיר). והביאו דברים מפורשים בזה"ק (פ' תצוה דף קפ"ד): בהתעוררות שלמטה, כך מתעורר גם למעלה, ואם הוא עומד עם פנים שמחות למטה, כך מאירים לו מלמעלה, ואם הוא בעצבות, מביאים לו דינים ח"ו, ועבדו את ד' בשמחה, השמחה של האדם, מושכת אליו עוד שמחה עליונה, עכ"ד הזה"ק.

ובספר עיריין קדישין מביא מהרה"ק מרוזין זצוק"ל שכמו שמצוה גוררת מצוה, כך שמחה גוררת שמחה, ע"כ. ולכן תמיד תשתדל אף בזמנים הקשים להתחזק באמונה ובטחון שיהיה טוב, ועל ידי זה נעשה באמת טוב. (ועי' מו"ק י"ח ע"א אריו"ח מנין לברית כרותה לשפתיים (לטוב ולמוטב ע"ש בגמרא) שנ' ויאמר אברהם לנערי וכו' ונשתחוה ונשובה אליכם, ואיסתייעא מילתא דהדור תרווייהו, רואים שכשמדברים שיהיה טוב, זהו אכן סיבה שיהיה טוב!)

מי הוא החכם האמיתי?

הנה אנכי מכה במטה אשר בידי

למה משה רבינו השתמש במטה למכות. יתכן שזה בא ללמדנו, שכמו שבמכות פרעה מבין שאין טעם שיקפיד על המטה או שיתחנן אל המטה לרחם עליו, כי הוא יודע שיש מי שמפעיל את המקל – הקב"ה, כך בכל מה שקורה בעולם, דע לך שכל הסיבות שגרמו למצב טוב או לא כל כך, הם רק מקלות! אבל יש מי שמכוון את כל המקלות. וכמה זה אוילי להקפיד, ולנסות לטפל, רק במקל. תיגש ישר למי שמחזיק את הסיבות!

בטחון – ענין או חובה?

כתב הבית הלוי במאמר הבטחון (אות א') שחובת הבטחון בא בפסוקים הרבה, רבו מספור, ומי שמחסר בו עבירה גדולה היא, ועבירה זו עצמה גורמת לו ליפול כמאמר הכתוב, חרדת אדם יתן מוקש, ובוטח בד' ישוגב (משלי כ"ט כ"ה).

דעל ידי שיחרד האדם ויפחד מאיזה דבר, זהו עצמו גורם לו שינתן לפניו מוקש שלא היה כלל מקודם באותו דבר, ובוטח בד' ישוגב, דגם מהצרה שהיה שם, ישוגב. עכלה"ט.

יוצא שעצם חוסר הבטחון מביא ח"ו צרות. ולכן כמה שנבין שכל האנשים והמצבים, וההשתדלויות הן רק מקלות, ואין בהם שום כח אמיתי, כך נחיה חיים שלווים בלי קשיים וצרות.

אל תחשוב שזה קל, העולם הוא מלא בהשפעה של מחשבות של כפירה ושל פרעה. כשאתה לומד ספרי אמונה ובטחון, אז המח שלך חושב אחרת, וכשקורה לך משהו אתה חושד את העבירות שלך שגרמו. וזה עוזר לך לחזור בתשובה. ובאמת אפילו השלב הראשון – הבטחון שהכל מן השמים ולא מן המקלות הוא כבר תשובה חשובה, ויכול להביא ישועות גדולות.

הטבע – שהבטחון הוא הצינור לכל ההטבה.

כ' בספר משנת ר' אהרן (ח"א עמוד י"ט) על בטחון וז"ל: הוטבע בבריאה שכך יהיה סדר ההשפעה ושהוא מקור הברכה, דכתיב טוב ד' לקויו. וכו' ומי שאין לו בטחון צריך חסד מיוחד שהקב"ה ישפיע עליו טובה.

וא"כ נשאל את עצמינו מי הוא החכם האמיתי? יש הרבה אנשים שאומרים שקשה להם לבטוח בהשם שיהיה טוב כי הם חיים עם המציאות ולא בעלי דמיון! אבל מי שחי עם הניסים של יציאת מצרים בראשם, יש להם "מציאות" אחרת! והוא הטבע האמיתי!! כנ"ל בשם ר' אהרן זצ"ל. והם ה"חכמים" באמת! וחיים עם אמונה ועם השי"ת ומביאים עצמם יותר ויותר נסים והטבה!

על נובהרדוק

* אחד מרבתי הגדולים היה הגה"צ ר' חיים מרדכי ויינקראנץ זצוק"ל. הוא היה ראש הוועד של נובהרדוק בבורו פארק, והייתי נוסע אליו לשמוע וועד פעם בחודש. כולם הרגישו קדושה מיוחדת בביתו. הוא היה הרב של הרבה מאנשי נובהרדוק, והעמיד אותם על הרגלים בעבודת השם.

הוא היה גם גאון גדול ומלבד סדריו בעיון (שזה היה עיקר לימודו), היה כסדר מסיים ש"ס שוב ושוב. גם התעסק עם הרבה צדקה וחסד. הוא למד בביאליסטוק ואמרו שהתפילות שלו היו ארוכות במיוחד. וידוע שבביאליסטוק היה הרבה דמעות בתפילות.

הוא היה בעל רוח הקדש מיוחד והרגישו תמיד שהשכינה איתו.

* שבועיים לפני פטירתו ביקרתי אצלו וראיתי שפניו קרנו עם שמחה מיוחדת הרגשתי שידוע שקיצו קרב, ושעוד מעט יחזיר את נשמתו ליוצרו, והוא היה מוצף באהבת השם! (בדומה לכך ראיתי אצל הגה"צ ר' נתן וואכטפויגל זצוק"ל). **אנשים שכל חייהם חיים עם השי"ת, יש להם מבט אחר לגמרי על לעזוב את העוה"ז.**

* הוא סיפר לי על אחד שהגיע אליו וסיפר לו שהוא מתעסק ביהלומים וכבר פעמים הגיעו אליו שודדים חמושים, ורצה להחליף את עבודתו. הרב ויינקראנץ זצ"ל אמר לו שזה לא יועיל לו. כי עד שיחזור בתשובה על עבירה מסוימת, ימשיך לסבול.

וכך סיפר על משפחה שילד שלהם נפל מהחלון וניצל בנס, ורצו לעשות סעודת הודיה. הוא אמר להם שלא זה מה שנדרש מהם אלא לחזור בתשובה על עוד איזה עבירה. הוא סיפר גם סיפור שלישי דומה ובכל אחד אמר להם מהו העבירה (חילול שבת, אכילה במסעדה לא כשירה, וטהרת המשפחה). כששאלתי אותו איך יודע איזה עבירה, הוא שתק וחייך! בנובהרדוק חיו **אמונה בחוש!** הם היו אין הנחש ממית אלא החטא ממית.

* אחד פעם אמר לו שמגיע מאוחר לשחרית. הוא הצטער מאוד וקפץ "איך אתה יכול לעשות כך לרבנו של עולם?!!!" אצלו הקב"ה זה משהו אמיתי! משגיח חשוב בארץ ישראל פעם אמר לי שאדם צריך להרגיש את הקב"ה יותר ממה שמרגיש אנשים – כי הקב"ה זה משהו אמיתי ואנשים זה לא!!

* זה לוקח שנים של לימוד חובת הלבבות להרגיש את הקב"ה באמת כמו הרב ויינקראנץ ז"ל. גם רבינו גרשון ליבמן זצוק"ל היה עם אמונה **בחוש**. אחד ממקורביו אמר לו פירוש על אאע"ה לא לפי כבודו של אאע"ה. רבינו היה מאוד כאוב ואמר בפה מלא כמה שאינו מסכים לפשט. ובקולו היה ברור כמה זה פגע בו באופן אישי – כאילו הכיר את אאע"ה מקרוב! זה נקרא **חיים אמיתיים!** (במיוחד אברהם אבינו היה נחשב בנובהרדוק כאחד מהדוגמאות הבולטות, של אברהם אבינו מעבר אחד וכל העולם מעבר השני).

* השמחה והמסירות נפש שהיה לתלמידי נובהרדוק הגיעה משיטת המוסר הייחודי שלהם, ומהלך מחשבתם לא היה כמו שאר אנשים. זה עוזר להם לא להצטער ולהקפיד על כל מיני צער ואכזבות של שאר העולם. עובדים על בטחון ותיקון המדות וזה מרגיע את כל הבעיות של עוה"ז.

* הרב ויינקראנץ זצ"ל היה ענו גדול ועדין מאוד (על אף שידע גם להיות תקיף כשהיה צריך) הוא אמר שליהודי אסור שיהיה לו **שום כעס והקפדה** בביתו. זה נשמע לא הגיוני כי אנחנו אנשים ויש לחץ בחיים. אבל בחיים של נובהרדוק תיקון המדות זה מספר 1 בחיים, וכל הדברים המאכזבים בחיים, אינם שווים יותר מתיקון המידות. והכל, כשמקבלים אותו עם אמונה ובטחון אין לו שום מקום לצער והקפדה. ובאמת ראיתי בבתי של גדולי נובהרדוק, הכל היה עם מדות נפלאות ונעימות נצח שלא ניתן לתאר וממילא תמיד היה שמחה ונחת בבית!

ותרא אותו כי טוב הוא

תראה טוב בעצמך ובאחרים

הכרתי אחד שפתאום התמכר בצורה קשה לאיזה הרגל רע. הוא התפלל חדשים ארוכים להוושע, ללא הועיל. במקום זה התחיל להודות להשם על כל פעם שהצליח להתגבר על היצר הזה. אחרי חדשים הוא נגמל לגמרי. כשאתה רואה את הטוב שבך-זה מצוה ושכירת המדות! [כיון שטבע האדם תמיד לראות את עצמו שלילי]. וזה גם יכול להביא ישועה!

הרב אביגדור מילר זצ"ל פעם דיבר בשבחו של אחד וניבא עליו עתיד נפלא. כולם הרגישו שזה היה מוגזם מאוד. אבל בסוף הכל התקיים! זהו הכח של בטחון ועין טובה. כעין זה, פעם **הרב שלמה וולבה** זצ"ל סיפר לי דברים מאוד טובים ועתיד נפלא על מרביץ תורה מסוים, ושוב זה היה נראה מוגזם. ובכל זאת הכל התקיים!

שמעו ותחי נפשכם! לשיעורי הרב - בקו השגחה פרטית בטלפון 02-3011300 ובקו ישיר 02-3011906

או בקול הלשון בטל' 03-9290709 - 93-4-1 לאנגלית 112, לאידיש 3-1, לעברית 4

להארות והערות והשתתפות בהפצה: 0504154557 להפצה בירושלים: 0583223498 לקבל במייל: A7171474@GMAIL.COM

FOR BITACHON WEEKLY IN ENGLISH - Bitachonweeklv@gmail.com